

YLÖS HELVETISTÄ

KIRJ. KONRAD LEHTIMÄKI
(Jatk. edell. num.)

Hän koetti näyttää mahdollisimman tyyneeltä, mutta hänen silmänsä hehkuvat sisäisestä kiihkosta. Hän huomautti ensinnäkin, että kun vallassa-olijoita on moitittu oikeudentunnon puutteesta, niin kai meidän kuitenkin täytyisi olla oikeudenmukaisia. Ja kun tähän huudettiin myöntävästi, luotteli hän kaikki hallituksen rikokset, todisti hallitukset murhaajiksi ja ryöväreiksi. Lopuksi hän vetosi eräseen omittuun seikkaan: "Kun hallitus ensin on väkisin ottanut kausalta kaikki sotalaitoksen tarvittavat varat ja sitten väkisin vie terveimmät miehet sotaan teurasettavaksi — niin se täten pakottaa kansan itse maksamaan omaistensa tappokulut! Voiko mielikuvitus keksyä jotain helvetillisempää? Kun ajattelee sitäkin, mikä tapahtui toissayönä, niin eikö oikeudentunto pakota jokaista kannattamaan ehdotustani — että heidän on tuonnittava töitensä mukaan!"

Kalkkiolla räjähti kiihkeä huutoja — Se on oikein.

Kuolema murhaajille! Samalla mitalla!

Kuolema lasten pyöveleille!

Kuolema, kuolema!

Väittely kiihtyi yhä tulisemmaksi. Eräs Rauhanliiton vähemmistöön kuuluva, tohtori B. varoitti vihan ja väkivallan keinoista ja ehdotti, että on ryhdyttävä pontevasti levittämään rauhanehdotusta yli koko maailman, saattava kaikki vaikutusvallat miehet rauhananteen kannattajiksi, niin he lopettavat sodat. Toinen epäili rauhanehteen menestymistä barbaarien keskuudessa, kosk'ei se ollut levinnyt sivistyskansojen keskuudessa, ja varoitti barbaarien tähden lopettamasta kokonaan sotalaitosta. Hänelle taas selitettiin, ettei yksikään barbaarikausa uskalla hyökätä eurooppalaisten kimppuun, jinkaan kuin näillä on sellainen räjähdysvoima.

Suurta huomiota herätti eräs sumi-kokoinen laiva mies voimakkaana taistelijaosvoimeen, joka kylmällä, terävällä äänellä lateli mitä rauhallisimman syytösten ja militarismia vastaan. Hän selitti monilta puolilta, miten militarismi on ehkäissyt ihmiskunnan kehitystä arvaamattoman paljon ja tukehuttanut inhimillisyyttä ja sivistystä yleensä; se on prostituutunut taiteen ja kirjallisuuden, se on laimauttanut tieteitä, se on ryöstänyt kausoilta parhaat voimat — kaikki on kohdistettu murhakoneitten koksamiseen ja lisäämiseen! Ja samalla hän todisti jok'ainoaan väitteensä niin terävästi ja lyhyesti, että kaikki kuuntelevat henkeä pidättäen. "Militarismi on siis ihmiskunnan vaarallisin ja voimakkain vihollinen!"

Oikein! Oikein! Totta — kuului kaikkialta kiihtyneitä, innokkaita huudahduksia. Marcus kysyi kuiskahten:

Kuka hän on?

Meidän sosialistiemme puheenjohtaja! — vastasi hänen vierustoverinsa.

Te kuulitte kaikki sen kamalan kertomuksen jonka nuori ystävämmme äsken esitti. — Jatko puhua äänitään hiljenteen. — Niitä onnettomia ureja ennen voi enää auttaa. Mutta se velvoittaa meitä pitämään huolta, ettei tuollaista enää saa tapahtua.

Oikein! Alas murhaajat!

Ajatelkaa, että tämäkin on vain pieni murto-osa siitä hävityksestä mitä esim. viime maailmansodassa tapahtui: satoja tuhottiin lukemattomia kaupunkeja, kokonaisia maita hävitettiin. Tästä lähtien tuollaiset tapaukset tulevat tavalliseksi! — jos militarismi saa elää. Se täytyy siis nyt tuhota.

Taas kajahti korvasärkevä hyväksymishuuto. Ja Marcus kuunteli hän

mästyneenä tuota miestä, joka ei puheussaan lausunut ainoatakaan sanaa, joka ei olisi ollut välttämätön.

— Menettelytapa olkoon sama, mikä jo ennen on päätetty yhdessä kansainvälisen sotilasliiton kanssa, ja hallitusten jäsenet on mielestäni pidettävä vankiloissa, kunnes kaikki on ohi.

Sitten kääntyi hän etupenkillä istuvaa anarkistia kohden, ja nyt hän ensikerran muuttui pilkalliseksi:

— Täällä on kyllä eräs arvoisa puhuja suurella pauhulla ehdottanut rengit tapettavaksi sentähden, että isäntä oli tehnyt hänelle vääryyttä! (Naurua). Nykyaikana kyllä useimmat kansakoululapsetkin jo ymmärtävät, etteivät jotkut ministerit voi olla sotien aiheuttajia. He tietävät niiden johtuvan nykyisestä järjestelmästä, siirtomaapolitiikasta y. m. Teollisuusherrain lähtyessä saada markkinapaikkoja tuotilleen, uusia vaikutus-alueita. Ja koska rauhanliiton vanhoillinen suunta on täällä esittänyt samanarvoisia ehdotuksia, niin ei mielestäni niillekään kannata antaa huomiota enempää kuin ne ansaitsevat...

— Se on hyvä! — keskeytti hänet innostunut ääni.

— Hyvä! Hyvä!

— Heidän tarkoituksensa saattaa kylläkin olla hyvä, mutta kun he vaativat niitä lopettamaan sotaa, jolle on sodasta hyötyä, niin onhan luonnollista että nämä nauravat takapäin. Silmännähtävä tosiasia näet on, että militarismi, niin mahtava kuin se onkin, on yksi osa kapitalistisesta järjestelmästä — sen vahvin tuki ja turva. Kun siis tohtori B. "vaikutusvaltaisilta miehiltä" s. o. vaillasaolevilta pyytää militarismia kukistamasta, tuntuu siltä, kuin pyytäisi hän kalamatsia luopumaan veneistään. Luonnollisesti ei tämä koske Rauhanliiton enemmistöä, joka tässä asiassa toimii yhdessä meidän kanssamme.

— Mutta selittäkö kantanne murhin ja väkivaltaan! — huudahti tohtori B. nousten paikaltaan.

Sosialisti vaikei hetkeksi, aivan kuin olisi ajatellut, ja lausui sitten harvaan ja raskaasti:

— Te kaikki, jotka olette täällä, koko sivistynyt maailma tietää, ettemme ole suosineet väkivaltaisia taistelutapoja. Ja me olemme nytkin samalla kannalla, olemme nytkin kieltäneet jyrkästi kaiken hävittämisen, kaikki yksityiset murhat ja väkivalanteot. Te tiedätte mitä militarismi on, te jokainen olette väriseet kauhusta ja inhosta kuullessanne sen viimeisen rikoksen. Vastakkaa siis; eikö olisi anteeksiantamon rikos, ellemmme käyttäisi kaikkia keinoja sen kukistamiseksi?

Oisi totta! — kuului moniääninen huuto. Ja Marcus muisti miten Antonius oli huomauttanut samasta selkasta silloin — kokouksessa...

— Elleivät siis toverit kaikissa maissa voita omin voimin, niin lähettäkäämme apua! — huusi puhuja kiihkeästi ja läptunkevästi. — Elleivät he voita rauhallisin keinoin, niin käytäkäämme sitä keksintöäkin... En tiedä miten tehokas se on, mutta jos se auttaa meitä, niin käytettäköön. Nyt on käytettävä kaikkia keinoja! Vuotakoon veri valkka virtoina — viimeisen kerran. Meidän tunnustukseemme täytyy nyt olla:

Pois militarismi! Pois sota!

Nuo sanat kajahtivat voitonriemuksena, väkevänä huutona 40 tuhannesta kirkusta, silmät loistivat, nyrkki kohoutuivat... Marcus muisti tuon saman huodon, täynnä tuskaa ja epätoivon päättävyyttä — yöllisellä pimeällä torilla... Siltä tuntui olevan kokonainen ijankaikkisuus. Ja nyt sekin joukko, nuo urhoolliset, kidutetut työmiehet olivat härsineet kiduttavan tulikuoleman... He eivät saaneet tietää, voittavako heidän veljensä...

(Jatk.)

Kevätjulkaisumme VAPPU

Nykyistä suurten taistelujen aikaa kuvaillessaan runolle eräs työläis-toveri kevätjulkaisussamme Vappu-seuraavasti:

"Kuohuu ajan aallot voimakkaana, hyöky nousee toistaan mahtavampi, padot paasietkaan eivät paina, riento entistään on joutuisampi."

Että aika on suurten taistelujen aikaa, se kuvastaa myöskin Vappujulkaisumme koko sisällöstä, niin kirjoituksista, kuvista kuin runoistakin. Tässä siitä lyhyt selostus: :

VAPAUS KUTSUU MEITÄ! On Anna Kauppinen lyhyt tunnelma-pala, ikäänkuin esipuhe koko julkaisullemme.

VAPPU 1922 — Mikael Rutanen kirjoittama, innostava juhlaruno.

TYÖVÄENPUOLUE JA SEN PERUSTAMINEN on tunnetun teoreetikkomme E. S:n kirjoittama selostus uuden luokkataloustaloustaloudeemme synnystä ja syistä, jotka sen synnyttivät. Tätä kysymystä ei ole vielä missään käsitelty niin valaisevalla tavalla kuin tässä kirjoituksessa. Tämä kirjoitus on kappale historiaa, siihen tutustuminen on välttämätöntä jokaiselle, joka haluaa saada selvän kokonaiskäsityksen vanhan Sosialistipuolueen hajaantumisesta ja uuden puolueen synnystä. Ja jokaisen työläisen on tästä kysymyksestä selvillä oltava. Kirjoitus jakaantuu seuraaviin osiin: TOIMINNAN JA TYÖN PUOLUE, KOKO RIISTETYN LUOKAN YLEISLIKE; SOSIALISTIPUOLUEESTA KOHTI TYÖVÄENPUOLUETTA; AMERICAN LABOR ALLIANCE-JÄRJESTÖ; WORKERS LEAGUE; WORKERS COUNCIL; OLI TULTU SAMAA TULOKSEEN; TYÖVÄENPUOLUEEN PERUSTAMISKONVENTSIONI; YDINKOHDAT TYÖVÄENPUOLUEEN OLEMUKSESTA; TYÖVÄENPUOLUE TOIMINNASSA.

TANSSIJATAR JA KUNINKAAN-POIKA on kaunokirjallinen jutelmä jonka on veistellyt Feildas kuvaukseksi eräästä "jumalan armosta" valtaistuimelle nousua odottelevan prinsessin tämänpäiväisistä hommailusta sieväsuuristen tanssijatar-ystävinsä kanssa.

KORPIT, runo, kirjoittanut Tukka Tiainen.

AMERICAN ORGAANIN KEHITTÄMINEN on kirjoitus, jossa tehdään selkoa siitä, mihin laajaperäiseen puuhiin tämän maan kapitalistit ovat ryhtyneet kouluuttaukseen palvelukseensa sellaisen yrkkijarmeijan, jolle "ammattitaidossa" ja muussa tehokkuudessa mikään aikaisempi yrkkijalaitos ei kykene vertaamaan. Kirjoitus on erinomainen kuvaus "demokratian kehityksestä" tässä maassa. Sen on laatinut A. H.—Nen.

FORT LEANWORTH, runo, kirjoittanut Piebeji.

"PROPUSKAA" JONOTTAMASSA SEMENOFFIN VALTAKUNNAN PÄÄKAUPUNGISSA on erään Siperian halki selkkailevan suomalaisen punkkipakolaisen kertomus "passin leimauttamisesta" valkosen rosvo-kenraali Semenoffin alueiden läpi kuljettaessa — alueiden, joilta tämä ryöväripääliikkö aikaa sitten on jo ajettu pois, mutta jolle hän uudelleen mielisi päästä isännöimään ja on siinä tarkoituksessa juuri hiljakkoin saapunut tähän maahan etsimään Amerikan kapitalisteilta tukea uusille rosvo-yrityksilleen. Kirjoittaja käyttää nimitystä Spartacus.

AJAN KUTSU, runo, kirjoittanut Mikael Rutanen.

KILPAILU ÖLJYTUOTANNON HERRUDESTA. Kuten jo tästä otsikosta käy selville käsittelee kirjoitus sitä kysymystä, jonka ympärillä suurvaltojen tämänpäiväiset ri-

lakysymykset pyörivät. Ymmärtääkseen suurvaltojen välisiä riitoja, jotka vallankumoukselliselle työväestölle ja olleikin sen etujoukoille Venäjän proletariaatille eivät suinkaan ole yhdentekeviä, on oltava selvillä öljykysymyksestä. Se on avain nykyisen maailman politiikan ymmärtämiseen. Kyseessä oleva kirjoitus luo hyvän joukon valoa tähän kysymykseen. Se on lukuisain lähtien ja dokumenttien perusteella laatinut Eemeli Parras.

LAULU IDÄSTÄ, runo, kirjoittanut Mikael Rutanen.

EDUSTAAKO KOLMAS KANSAINVÄLINEN JOTAKIN "UUSKOMMUNISMIA" EIKÄ SELVÄÄ MARXILAISUUTTA? Tässä on jälleen käsiteltävänä yksi tämän päivän kiistakysymyksistä. Kirjoituksessa kumotaan loistavasti oikeistolaisen syytökset Kolmannen Kansainvälisen muka epämarxilaisuudesta. Se on Richard Pesolan kirjoittama.

AJAN AALLOT on jälleen Mikael Rutasen runonpötkä — Mikollamme on taito kirjoittaa lyhyitä, pienen tilan ottavia runoja, jotka ovat niin tarpeellisia — julkaisun taittajalle, koska niillä on mukava täyttää sellaisia aukkoja, joihin on paha saada sopimaan kuvaa tai kirjoitusta. Näin voi Mikon runoja tulla yhteen julkaisuun useampiakin samalla kuin joku toinen ei saa julaistua yhtäkään lähettämistään ylen pitkistä ja paljon tilaa vaatimista runoistaan. Tästä voisivat toiset runontekijät ottaa vastaisuudessa opikseen.

1918. Nämä vähemmän runolliset numerot ovat otsikkona runolla, joka piteudestään huolimatta on ollut kyllin ansiokas saamaan pari sivua vaativan tilansa Vappujulkaisussa. Runon on kirjoittanut tunnettu nimimerkki Henkipatto ja kääntää se katseemme niihin raskaisiin kokemuksiin, jotka Suomen työväenluokalla oli mainittuna vuotena kestävävä nään, jolloin Henkipaton sanoja käytämme se "jätti konna ja kodin" "Ja taistei uljaammin kuin konnaan kanssa.

mi syösyt on sortovaltiin rankaan, ja suuren uskostaan ja uhmastansa, kun kuolohon vihkiytyi, ei katsonut taakse,

kun kaikkensa viskasi kert' ajan ankaran vaakaan."

LEMPI TAI HENKI. Paljon on kirjoitettu kuvauksia Suomen valkovihan ajoilta, mutta ei monasti vaikuttavampin kuin tässä koruttomassa kertomuksessa, jossa Riku Rouanne kertoo erään murhenäytelmän Moulhjärveltä sen suuren valovuoden aikana. Kertomus piirtyy unohtumattomana jokaisen mieleen, joka sen lukee.

MUISTELMIA FORDIN HIKIHELVETISTÄ. Fordin satumainen kohtaminen yhdeksi maailman mahtavimmaksi raharuhtinaaksi tavattomalla nopeudella on ilmiö, joka kaikkialla on herättänyt mielenkiintoa. Ford on noudattanut omia menettelytapojaan ja osannut mestarillisemmin kuin kukaan toinen riistää pilottaan riistään kynnet "ihmisystävän" hanskaisiin. Fordin menettelytavoista hänen rikastumisensa historiasta ja komennosta hänen tehtailtaan antaa tässä kirjoituksessa valaisevan kuvan Jukka Salminen, joka itsekin on saanut aikoinaan tilaisuuden hikoilla Fordin hyväksi.

UUSISTA TAITEEN SUUNNISTA. Työläisillä on mielenkiintoa taiteisiin, josta yhtenä todistuksena on sekin, että tuskin löytyy montakaan työväen juhla-julkaisua, jossa ei olisi kirjoitusta taiteesta. Valkeat olakkaan tilaisuudessa paljon taiteesta nauttimaan, ollaan kuitenkin tietoisia taiteen olemassa olosta ja siitä että myöskin työväenluokalle on kerätyä avautuvia ovet taiteennauttimiseen. Myöskin tässä julkaisussa on taide-artikkelinsa. Sen kirjoittanut Henry Askeli.

YHDYSVALTAIN HISTORIAN